

יום הכיפורים פרק שמיני יומא :

עין משפט
גור מצוה

כי האי גונא אין לו ליהרג דלדרכה נעמא מאי חיות דלמא דידיה
סומק טפי דלמא דמא דידי סומק טפי ועוד דהיקשא דקרא בנבואה
שוברג בידיה כמדי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש וגו' ורבה
דפליג בפי' בן סורר ומורה (פסהדרין דף ע"ג): אשמי' דקרקע עולם ומשני
הנחת עצמו שאני פירוש כשאנוטין
את האדם לעבור בדבר שיש לו הנאה
לעלמו ליתא חילול השם לא פליג אלא
לענין פרהסיא דלא מהני קרקע עולם
אבל לענין גילוי עריות מודה דמתי
קרקע עולם אי נמי אפילו לענין
פרהסיא ולא פליג אלא מוסף עוד
טעם ויש מפרשים להלכה לא
פרך הסם והא אסמך גילוי עריות
הואי כשהו ללא מיתהיטא מעבירה
שטהיל כהו זוממא דממשני גבי יעל
בפרק רביעי דנויר (דף כ"ג): ובפרק
מזות מלילה (יבמות דף ק"ג): כי פריך
והא קמתהיטא מעבירה ומפרש כן

מסורת הש"ס
א) פסחים ס"ה. פסהדרין
עד. ב) ופסהדרין "ח
לכנה. ג) ויקרא י"ז.
ד) וקמחן פ"ג. ה) ופי'
מ"ג.

ורוצח גופיה מנא לן אסברא היא דההוא
דאתא לקמיה ר"ה (דרבא) אמר ליה אמר לי
מרי דוראי קמליה לפניאי ואי לא קמילנא לך
אל"ל נקמלך ולא קמולא מאי הוית דרמא דירך
סובק טפי דילמא דמא דההוא גברא סובק טפי
יהוי עוברא דארחא אתו לקמיה דרבי אמר
להו וילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא לחושו
לה ואילחישא קרי עליה ובמרת אצרך בבטן
ידעתך וגו' נפק מינה רבי יוחנן והויא עוברא
דארחא אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו לחושו לה ולא אילחישא קרי עליה
ורו

גילוי השמים
תנ"ך ר"ה מה רוצח
וגו' כי' כמא אמת
גמי מתייבא בנן שלא
דבריהן עין קושין דף
כ"ג ע"ג ומהו"ס.
ופסהדרין דף נ"ג ע"ג
בפ"ה ד"ה ג"ה מרובה:
בפ"ה ד"ה ע"ג ומהו"ס
לוח דרעני ביהמ"ג
אין חילוק לא ומהו'
לבנין דכתיב הקדושים
למה נבן דליון מיתא לן
עמל הא מיתא מלת דלא
מרתא תעשה הדין תמורת
והעבור ולא חרטי אס
עשה כתיב ורבייא ביד
פשיטא דליח' מיתא. ואי
הירגו ולא יעבור ר"ל
דלס עבר מ"ג. ובלאמ
נס דבריה א"ל היה הדין
דחברו ולא תעבור מיתה
חיות מיתה ח"ך דלא
עבדא תעשה אלן עטס
פטור דיה לין הדין
דעבור ולא חרטי ועשה
כתיב. וכו' יצוי עינו:

תורה אור השלם

1. בטורם אצרך בבטן
- ידעתך ובטרם חנא
- מרתם הקדושתוך בניא
- לגורם נתיחוך

רבינו חננאל

עוברא דארחא יתאיא
לקמיה דרבי וחלשו לה
בדורא ואילחישא. וקרי
עליה טרם עמא מרתם
הקדושתוך. ובקפ מינה
דרי' יתון. ויתאיא לא
אילחישא. ויתאיא עליה
וורו וישעט מרתם. נפק
מינה שבטת אורי פרי.
יישעטו בתחלה תחבין
לה ברוחם. אמ שבה נפשה
דרי' יתון. ואם לאו נותין
לה נטופי בל אסור.
שחי עוברת בל אסור ר'
טופין. שלח חרי תלמידין
ואפרי להו יומא דין
צומא רבה. אמרין לחורא
אל וירך וקרוני עלי בטנן
אמ ואל אשתא. אמרין
לאחריה ולא שריך וקרוני
עלי וורו רשעים מרתם.

ואי וביה עתק ערך עזר
ורו חייב תעטת משה וישלמי
ופענז מ"ה פ"ט.

תוס' שינים

שהו לא אונס לכל עליה
אלא היא הישקתו להישם
מא ועוד מה היה מפרץ
ונתנן ג' רשעים כי ימי
בשבל כן לא היה לה
למטר פלמה אלא היי כפי
המס דלחילי משכחה כה
קרא דמני מתוך מנסי
על אחמיר' נזיר ונכוחו
טען נפשו הדיט שיה
רקת רחל ולח' ורשעין
נמי הסם גנולה עפירה
לשמה המזהו שלא לשמה
והא הכי נמי עפירה שלא
לשמה היא טעמיה מעביר'
ומשני נתתין כ' רשעים
כי ולא נתיח כלל אשמי'
דפרק מיתא חילוי לא
מיימי התם קר' דגנולה
עפירה טעמיה המזהו שלא
לשמה טעמיה כמקום עליה קאי
ישמעלן דרשעין גבי נערה
יער ואל יעבור דמרתם
רשי' ורי בניסון חרטי בטנן
דעבדא ליהי מעשה. מ"ד:

ורכוס גופיה מנא לן אסברא היא דההוא
דאתא לקמיה ר"ה (דרבא) אמר ליה אמר לי
מרי דוראי קמליה לפניאי ואי לא קמילנא לך
אל"ל נקמלך ולא קמולא מאי הוית דרמא דירך
סובק טפי דילמא דמא דההוא גברא סובק טפי
יהוי עוברא דארחא אתו לקמיה דרבי אמר
להו וילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא לחושו
לה ואילחישא קרי עליה ובמרת אצרך בבטן
ידעתך וגו' נפק מינה רבי יוחנן והויא עוברא
דארחא אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו לחושו לה ולא אילחישא קרי עליה
ורו

ורכוס גופיה מנא לן אסברא היא דההוא
דאתא לקמיה ר"ה (דרבא) אמר ליה אמר לי
מרי דוראי קמליה לפניאי ואי לא קמילנא לך
אל"ל נקמלך ולא קמולא מאי הוית דרמא דירך
סובק טפי דילמא דמא דההוא גברא סובק טפי
יהוי עוברא דארחא אתו לקמיה דרבי אמר
להו וילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא לחושו
לה ואילחישא קרי עליה ובמרת אצרך בבטן
ידעתך וגו' נפק מינה רבי יוחנן והויא עוברא
דארחא אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו לחושו לה ולא אילחישא קרי עליה
ורו

ורכוס גופיה מנא לן אסברא היא דההוא
דאתא לקמיה ר"ה (דרבא) אמר ליה אמר לי
מרי דוראי קמליה לפניאי ואי לא קמילנא לך
אל"ל נקמלך ולא קמולא מאי הוית דרמא דירך
סובק טפי דילמא דמא דההוא גברא סובק טפי
יהוי עוברא דארחא אתו לקמיה דרבי אמר
להו וילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא לחושו
לה ואילחישא קרי עליה ובמרת אצרך בבטן
ידעתך וגו' נפק מינה רבי יוחנן והויא עוברא
דארחא אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו לחושו לה ולא אילחישא קרי עליה
ורו

ורכוס גופיה מנא לן אסברא היא דההוא
דאתא לקמיה ר"ה (דרבא) אמר ליה אמר לי
מרי דוראי קמליה לפניאי ואי לא קמילנא לך
אל"ל נקמלך ולא קמולא מאי הוית דרמא דירך
סובק טפי דילמא דמא דההוא גברא סובק טפי
יהוי עוברא דארחא אתו לקמיה דרבי אמר
להו וילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא לחושו
לה ואילחישא קרי עליה ובמרת אצרך בבטן
ידעתך וגו' נפק מינה רבי יוחנן והויא עוברא
דארחא אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו לחושו לה ולא אילחישא קרי עליה
ורו

ורכוס גופיה מנא לן אסברא היא דההוא
דאתא לקמיה ר"ה (דרבא) אמר ליה אמר לי
מרי דוראי קמליה לפניאי ואי לא קמילנא לך
אל"ל נקמלך ולא קמולא מאי הוית דרמא דירך
סובק טפי דילמא דמא דההוא גברא סובק טפי
יהוי עוברא דארחא אתו לקמיה דרבי אמר
להו וילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא לחושו
לה ואילחישא קרי עליה ובמרת אצרך בבטן
ידעתך וגו' נפק מינה רבי יוחנן והויא עוברא
דארחא אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו לחושו לה ולא אילחישא קרי עליה
ורו

ורכוס גופיה מנא לן אסברא היא דההוא
דאתא לקמיה ר"ה (דרבא) אמר ליה אמר לי
מרי דוראי קמליה לפניאי ואי לא קמילנא לך
אל"ל נקמלך ולא קמולא מאי הוית דרמא דירך
סובק טפי דילמא דמא דההוא גברא סובק טפי
יהוי עוברא דארחא אתו לקמיה דרבי אמר
להו וילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא לחושו
לה ואילחישא קרי עליה ובמרת אצרך בבטן
ידעתך וגו' נפק מינה רבי יוחנן והויא עוברא
דארחא אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו לחושו לה ולא אילחישא קרי עליה
ורו

מוסף רש"י

סברא היא. אלא המחה
נפש פניו. דלילי' המי
אמר נשמה ועפירה חטן
ונפשו דליכא אלא חתא
אמר נשמה והוא לא
יעבור. דכי אמר רחמנא
לעבור על המצות השם
והי כהם. ויהא פירוש דקריה
בעינו נשמה של ישראל.
והיא נזי רחל כיון דסוף
סוף איכא ליבור נשמה.
למה היא חומר לגבור.
ויהא שנינו מבינה
ליצוה יומר משפט תעביר.
הלכן דבר החסום על
מתן לחמה (פסהדרין דף טו).
ערי דוראי. תשל ערי
ופסחים ס"ה. לחון ערי
ונכרי היה (פסהדרין ס"ט).
מאי דרביא דמא דירך
סומק טפי. מן יודע
שיהא דקר חכיב וטאה
ליצור יומר מדין פניו.
הלכן אין כאן למד ומי
כסה ולא שיתום כסה.
אלא הויא המזהו אלא
משום חייביות ופסם של
ישראל הקבירה. וכלן שם
אמר נפש פניו לא ניתן
דבר תמך לחמות שלמי
על הנצחית (וכו') כלומר
ליום נחתא לישראל על כן
אלא מפני שמתא יודע
אין מטיה עומדת בפני
פסח' נפש ויבור אהת
שף' וז מיתה מפני קסות
נשפן. אין זו דומה לשאר
עבירות. דמכל מקום יד
לכן אומר נפש התעורה לא
המיתה לחמות את המזהו
אלא מפני חייב נפשו של
ישראל וכלן עבירה נשפית
ונפש חיה. מן יאמר
שנשפן חייבית לפני המקום
יודע חטא זה. דילמא של
היחיה עפי' עמי. ואלא
עבירה נשפית ופסח חיה
ופסחים כ"ה.